

RAPPORT
NR 10 | 2026

Ett jävla härke

Vad händer när SD får makten? Exemplet Blekinge
och det sverigedemokratiska ledarskapet

Johan Sjölander

”För att Sverigedemokraterna ser till hela Blekinge och är det parti som prioriterar sjukvården.”

SD om varför man ska rösta på dem i regionvalet, SVT:s valkompass inför valet 2022

”... de är inte mogna att styra”

Hanna Ekblad (M), regionråd, med adress till dåvarande samarbetspartiet SD. SVT Nyheter Blekinge, efter att M sagt att de inte ville styra en period till med partiet

”Det som blir tydligt är ett mönster: Sverigedemokraterna fortsätter att agera som ett oppositionsparti, trots att de bär ansvar för styrningen.”

Heléne Björklund och Magnus Johansson (S), DN-debatt

”Mitt bästa svar är att ingen riktigt kan förklara vad det är för fel på Region Blekinge, det finns inte ens några informella teorier mer än att det är, som någon uttryckt det, ’ett jävla härke’.”

Stig-Björn Ljunggren, politisk redaktör Sydöstran

Om författaren

Johan Sjölander är chef på Tankesmedjan Tiden. Han har lång sjukvårdspolitisk erfarenhet och har bland annat varit ledamot i Hälso- och Sjukvårdsnämnden samt andre vice ordförande för produktionsutskottet i Region Stockholm. Han har studerat vid Brunnsviks folkhögskola, har en examen i statsvetenskap från Stockholms universitet samt lång erfarenhet från politiskt arbete även på kommunal, nationell och EU-nivå.

ISBN:

©Tankesmedjan Tiden 2026

Författare: Johan Sjölander

Foto: Henrik Isaksson/TT

Layout: Johan Resele

Innehåll

Inledning	7
Vad säger oss Region Blekinge?	8
En föraning om framtiden för Sverige?	9
Bakgrund	10
Huvuddrag	12
Vad har SD-styret i Region Blekinge inneburit?	13
Sverigedemokratisk vårdpolitik	13
Dyrare vård för patienterna	14
Ekonomisk kris	15
Snabbt och fel	16
Dubbelprat om byråkrati och administration	17
Vad vill SD egentligen – exemplet med tolkarna	18
Slutsatser: Det handlar om politisk kultur	20
Vad händer när SD får faktisk makt?	23

Inledning

I Vårdförbundets stora undersökning från våren 2026¹ hamnade Region Blekinge i absoluta botten. De har till exempel en delad sistaplats vad gäller att de boende uppfattar att politikerna bryr sig om vården.

Siffrorna är även i övrigt tydliga.

- 52 % oroar sig för att inte få vård i tid
- 71 % har upplevt problem i kontakt med vården
- 58 % är oroliga för att vården inte räcker i en kris
- 55 % har litet förtroende för vårdens beredskap
- 75 % tycker inte att politikerna tar vårdens utmaningar på allvar
- 73 % tycker inte att vården får tillräckliga resurser

Den högsta politiske ansvarige för sjukvården i regionen, regionstyrelsens ordförande, Björn Nurhadi (SD), säger i en kommentar att det beror på ”det politiska klimatet”²

Det kan ligga något i den analysen. Om än inte på det sätt Björn Nurhadi menar. För en hel del av Region Blekinges problem tycka ha att göra med just den politiska kultur som uppstår när Sverigedemokrater får politisk makt. Detta är intressant för fler än de som bor i Blekinge.

¹ <https://via.tt.se/pressmeddelande/4344068/majoriteten-av-valjarna-domer-ut-vardpolitiken?publish-rld=3236820>

² [https://www.sverigesradio.se/artikel/blekingebor-kritiska-till-politikers-hantering-av-varden?](https://www.sverigesradio.se/artikel/blekingebor-kritiska-till-politikers-hantering-av-varden?publish-rld=3236820)

Om Tidösidan vinner valet i höst kommer Sverigedemokraterna ingå i regeringen. De har själva sagt att de kommer kräva statsrådsrepresentation utifrån valresultatet. Om dagens opinionssiffror står sig någorlunda, kommer det innebära att uppemot hälften av ministerposterna. Sverigedemokratiska statsråd kommer vara departementschefer och få ett direkt ledaransvar för hur Sverige styrs.

Det är också troligt att flera av dessa ministerposter kommer att vara bland regeringens tyngsta. Här är svårare att veta. Men efter valet 1979 blev centerpartisten Torbjörn Fälldin statsminister trots att Moderaterna var det större partiet. Det ledde då till att det något mindre C varken fick finans-, utrikes- justitie- eller försvarsministerposten.

Med samma politiska logik borde alltså om inte alla så åtminstone några av dessa uppdrag gå till SD, om de vilket de verkar blir största parti bland regeringspartierna. Vi talar om sverigedemokrater som får huvudansvaret för landet finans-, utrikes och/eller försvarspolitik.

Det gör det angeläget att diskutera det Sverigedemokratiska ledarskapet.

Vad säger oss Region Blekinge?

För att göra det har vi i denna rapport valt att studera Region Blekinge. SD är största parti i den styrande majoriteten och leder arbetet i regionen genom att inneha posten som regionstyrelsens ordförande.

Detta är dessutom i ett län där partiet är historiskt starkt. Jimmie Åkessons hemkommun Sölvesborg ligger till exempel här. För Sverigedemokraterna är alltså Blekinge alltså något av ett hjärtland.

Det går heller inte att hävda att Blekinge är någon sorts extremfall.

Förvisso har de misslyckats med att hålla samman ett politiskt alternativ, eftersom Moderaterna som vi ska se redan sagt att de inte vill fortsätta med nuvarande styre. De dras med stora politiska problem, enorma underskott, irritation bland vårdpersonal, och har fört en politik som innebär inte minst radikalt höjda patientavgifter. Vi kan se hur en tystandskultur sprider sig och hur symbolpolitik som det misslyckade försöket att avgiftsbelägga tolkhjälp hotat vårdpersonalens arbetsmiljö.

Men Sverigedemokraterna själva verkar vara rätt nöjda. Det går helt ok för dem i opinionen. De skyller problem på andra, politiska motståndare och opålitliga samarbetspartier.

En föraning om framtiden för Sverige?

Genom att studera Blekinge får vi därför svar på två frågor. Hur hanterar SD faktiskt politisk makt? Och vad händer med sjukvården när partiet får bestämma? Det är en tydlig bild som framträder.

Sverigedemokraterna gick till val på att prioritera vården, få ordning på ekonomin och sätta stopp för slöseri. Resultatet blev i stället stora underskott, kraftigt höjda patientavgifter, återkommande chefsbråk och en politisk kultur där både opposition, fackliga företrädare och tjänstemän slagit larm om tystnadskultur och bristande insyn.

Region Blekinge illustrerar på det sättet ett återkommande problem i Sverigedemokratisk politik.

Partiet beskriver ofta samhällsproblem som resultatet av felprioriteringar, koppat till invandring och svaga politiker, snarare än verkliga resurskonflikter. Men när de själva ställs inför den konkreta budgetverkligheten visar det sig snabbt att motsättningarna inte går att trola bort. Då återstår i praktiken samma verktyg som för andra partier: höjda avgifter, nedskärningar eller ökad skuldsättning.

Och precis samma egenskaper som lett till problemen i Blekinge går att se på nationell nivå. Även nationellt ser man världen i svart och vitt och betraktar invändningar som sabotage. Även nationellt är man villiga att skicka räkningen vidare till pensionärer och sjuka, exempelvis genom höjda kostnader för mediciner. Och även nationellt är det uppenbart att politiska löften på det sociala området om exempelvis värnad a-kassa står sig slätt gentemot viljan att få behålla makten.

Region Blekinge är därför inte bara en regional historia. Det är en föraning om vad som kan hända med Sverige om SD får ytterligare makt över staten och välfärden.

Bakgrund

Den som följer bevakningen om SD-styret i Region Blekinge slås lätt av hur farsartad den är. Statsvetaren och den politiske chefredaktören (S) Stig-Björn Ljunggrens ord om "ett jävla härke" känns osedvanligt träffande.

För det är svårt att inte häpna över berättelser om hur chefer sparkas med generösa avgångsvederlag och ersätts genom rekryteringar som kritiserats för bristande öppenhet. Hur medias rubriker runt nyheter i regionen gång på gång innehåller ord som "korruption", "kaos" och "tystnadskultur".

För någon som är bekant med sjukvårdspolitik framstår det som oerhört anmärkningsvärt när Region Blekinges politiskt beslutade budget³ pekar ut specifika behandlingsmetoder för depression⁴ som ska införas. Normalt brukar politiker besluta om mål, resurser och prioriteringar medan valet av medicinska behandlingsmetoder överläts till professionen. Men i Blekinge är det alltså i stället politiker som fattar sådana beslut över huvudet på vårdprofessionen. (Just de metoder SD-majoriteten pekar ut är dessutom sådana där SBU konstaterar⁵ att det saknas tillförlitliga jämförande studier och där de varnar för att införande av metoden konkurrerar om resurser med etablerade behandlingar och att det därför finns skäl att vara försiktig tills kunskapsläget är starkare).

Det framstår som absurt. Men bakom det stundtals absurda finns ett djupare mer allvarligt problem.

Region Blekinge ansvarar för sjukvården för omkring 160 000 människor. Konsekvenserna för medborgarna har blivit tydliga. Regionen har dragit på sig stora ekonomiska underskott som enligt balanskravet kommer ta många år att återställa.

3 <https://regionblekinge.se/download/18.aad6628197a1f7cf0d89933/1751540470289/Budgetprocent-202026procent20medprocent20planerprocent202027-2028.pdf>

4 Metoderna som anges är rTMS och dTMS

5 <https://www.sbu.se/pubreader/pdfview/display/48762?browserprint=1&lang=sv&utm>

Notan har delvis skickats direkt till patienterna genom höjda avgifter. Delvis framåt i tiden genom ökad skuldsättning och kommande sparkrav.

Samtidigt har det politiska klimatet hårdnat. Oppositionen har anklagat styret för bristande transparens och försök att begränsa insynen i regionens arbete.

Detta får konsekvenser långt utanför själva regionpolitiken. När konflikterna fördjupas försvåras också möjligheten att samla länet kring gemensamma frågor som infrastruktur, flygtrafik och större utvecklingsprojekt.

Denna rapport innehåller förmodligen inget nytt för den som bor i Blekinge och följt den lokala debatten. Däremot visar den på en lucka i den svenska nationella nyhetsrapporteringen. Vad som händer i exempelvis region Stockholm blir riksmidia, och diskuteras flitigt i riksdagens kammar. Vad som händer i det nog så intressanta region Blekinge förbigås däremot med en relativ tystnad.

Det är olyckligt. För om Tidö vinner valet i september, kan just Blekinge vara en av de viktigaste platserna att förstå för att också kunna förstå svensk politik.

Huvuddrag

Resultatet av SD-styret i Blekinge har blivit:

- Kraftigt höjda patientavgifter.
- En kraftigt försämrad ekonomi och stora underskott.
- Hård retorik mot byråkrati och administration samtidigt som nya toppositioner skapats och dyra avgångsvederlag betalats ut.
- Återkommande kritik om tystnadskultur och bristande respekt för demokratiska spelregler.
- Snabba besked om omfattade förändringar som man efter stor turbulens backat från.
- Öppningar för fler privata vårdaktörer, även om man även i vissa fall backat även där.
- Förslag riktade mot "invandrare" som samtidigt riskerar att försämma arbetsmiljön och patientsäkerheten, exempelvis genom begränsningar av tolkar.
- Ett hastigt och konfliktpräglad beslutsfattande som skapat oro i verksamheten.
- Ökad polarisering som försvårar regional samling kring gemensamma intressen.

Vad har SD-styret i Region Blekinge inneburit?

Denna rapport är ingen fullödlig analys av allt som hänt i Region Blekinge under de senaste fyra åren. Sjukvård är komplext. Det händer massor av saker. Yttre faktorer kan påverka. Mycket av det som sker är inte en direkt konsekvens av politiska beslut.

Vad vi lyfter fram är några större områden där regionen skiljer ut sig. Och en sådan sak är att det är den enda region som har en Sverigedemokrat som högsta politiker. Därför börjar vi i ändan vad en Sverigedemokratisk sjukvårdspolitik egentligen är.

Därefter kommer några stycken som tar upp anmärkningsvärda skeenden som får sägas ha präglat de senaste årens styre.

Sverigedemokratisk vårdpolitik

Det är inte helt enkelt att få en tydlig bild av vad Sverigedemokratisk sjukvårdspolitik egentligen är.

I Sverigedemokraternas nationella valmanifest inför valet 2022 behandlas sjukvården relativt kortfattat. Partiet talar om stärkt statligt ansvar och förbättrad välfärd, men presenterar få konkreta reformer för sjukvårdens organisering eller finansiering.

I Region Blekinge var tonen desto tydligare. I SVT:s valkompass beskrev SD sig som partiet som "prioriterar sjukvården". Samtidigt lovade partiet att undvika skattehöjningar och i stället genomföra "prioriteringar".

I SD:s nationella regionpolitiska program från 2024 återkommer samma resonemang. Partiet skriver att vården ska prioriteras och att höjd skatt inte ska vara den primära lösningen. Man skriver också uttryckligen att avgifter inte ska användas som "budgetregulator".

Detta är centralt för att förstå utvecklingen i Blekinge.

För när partiet senare ställs inför konkreta ekonomiska problem gör man i praktiken just detta: höjer avgifterna för patienterna för att få ekonomin att gå ihop.

Dyrare vård för patienterna

Den 20 februari 2026 får vi möta Britt-Lis Andersson i Blekinge läns tidning.⁶ Hon sitter i bild, i en fin ljusblå kofta, med ett antal räkningar framför sig och tittar besviken in i kameran. Chockhöjningen, lyder rubriken, och den fortsätter: Priset steg med 400 procent, sjuka och gamla får betala.⁷

På många sätt är Britt-Lis symbolen för det Sverigedemokratiska styret i Region Blekinge. För en av de mest påtagliga förändringarna under SD-styret har varit kraftigt höjda patientavgifter.

Avgiften för läkarbesök i primärvården fördubblades. Besök på akutmottagning höjdes från 400 till 600 kronor. Avgiften inom psykiatrin steg från 150 till 350 kronor.⁸

Detta står i alltså direkt konflikt med SD:s egna formuleringar om att avgifter inte ska användas för att täcka underskott.

Detta kan man kritisera ur ett fördelnings, eller rättviseperspektiv. Efter flera år av hög inflation där både löner och pensioner släpat efter riskerar alla ökade kostnader för den enskilda individen att bli ett oöverstigligt bekymmer. Men det är extra allvarligt när det gäller just sjukvård.

Forskningen visar nämligen att höjda patientavgifter påverkar människors benägenhet att söka vård. Folkhälsoinstitutet har visat att ekonomiska hinder riskerar att leda till att patienter avstår vård, särskilt personer med små ekonomiska marginaler.⁹

6 <https://www.blt.se/nyheter/chockhojning-priset-steg-med-400-procent-sjuka-och-aldre-far-betala/>

7 Höjningen gäller sjukresa med typ färdtjänstfordon.

8 <https://regionblekinge.se/om-webbplatsen/nyheter/nyheter-och-pessmeddelande/2024-11-08-avgifter-i-varden-for-2025-faststallda.html?>

9 https://www.lakemedelsvarlden.se/dalig-ekonomi-minskar-tillgang-till-var-d-och-medicin/?utm_source=chatgpt.com

Även WHO har varnat för att höga egenavgifter riskerar att öka ojämlikheten i hälsa.¹⁰

SD-styret har försvarat avgiftshöjningarna med att Blekinge tidigare haft låga avgifter och att man vill styra patienter till "rätt vårdform". Det är svårt att se hur en generell höjning av alla avgifter leder till mer styrning. Om man hade lämnat avgiften oförändrad till primärvården så hade det ju funnits ett visst inslag av styrning men det gjorde man inte. Men mot bakgrund av regionens ekonomiska kris framstår det som uppenbart att avgiftshöjningarna snarare handlar om att få in pengar.

Detta illustrerar ett bredare problem i Sverigedemokratisk politik. Man lovar bättre välfärd utan skatthöjningar och beskriver problemen som frågor om "prioriteringar". Men när verkligheten tränger sig på återstår ändå samma verklighet som för alla andra: någon måste betala.

I Blekinge blev det patienterna.

Ekonomisk kris

Att lansera drakoniska nedskärningar våren före ett val är ju sällan särskilt populärt. Politiker både till höger och vänster skyndade sig därför i att distansera sig från den lista med konkreta besparingsförslag som presenterades den 3 juni 2026 av regionens förvaltning.

Paketet innehöll 38 punkter med förslag som stängd akutvård i Karlshamn, förändrad thoraxvård, nedlagd folkhögskola och indragna Pågatåg.

Tjänstemännen fick kritik för sin lista. Men faktum var att de bara gjorde sitt jobb. Och bakgrunden är hur SD-styret hanterat ekonomin under mandatperioden.

Region Blekinge gick efter valet 2022 snabbt in i en period med betydande underskott. De ekonomiska problemen blev så stora att regionen enligt balanskravet behöver återställa hundratals miljoner kronor under kommande år.

Det är ett av de bestående arven efter det Sverigedemokratiska styret, och förklarar en hel del annat, som exempelvis de höjda vårdavgifterna för patienterna.

¹⁰ <https://www.who.int/europe/news/item/18-12-2025-new-who-europe-briefs-show-how-countries-are-improving-affordable-access-to-health-care?>

Även om 2025 innebar ett något förbättrat resultat kvarstår stora långsiktiga problem. Sparkraven fortsätter och riskerar att påverka både personal och verksamhet under lång tid framöver.

Det betyder att SD-styret inte bara skickat kostnaderna till dagens patienter genom höjda avgifter. Man har också skickat notan framåt i tiden till framtida patienter och vårdanställda.

Detta är inte bara en fråga om otur och yttre omständigheter. Regionens egna revisorer har flera år i rad kritiserat SD-styret för hur de hanterar ekonomin. Det handlar om både regionstyrelsens arbete och hälso- och sjukvårdsnämndens arbete, där de anses ha brustit i sin styrning, i den interna kontrollen och i sin måluppfyllelse när det gäller ekonomin. Revisorerna föreslog att fullmäktige skulle rikta en anmärkning mot både Regionstyrelse och Hälso- och sjukvårdsnämnd. Detta använde dock de styrande sin majoritet till att avslå efter votering. ”Vi bedömer sammantaget att Region Blekinge inte fullt ut har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.”, skriver revisorerna. Vilket översatt från torr revisorsprosa måste läsas som en svidande kritik.

Det handlar om både stort och smått. Men den bristande kontrollen tycks genomgående. När Region Blekinge till exempel införde en ny bilpool visade senare granskningar¹¹ att regionen betalade mer än dubbelt så mycket för hyrbilar som länets kommuner. Samtidigt stod vissa av bilarna stilla månad efter månad medan miljonerna fortsatte att rulla ut från regionkassan.

Huruvida beslutet att köpa in skyddsvästar till regionens chefer för 10 miljoner kronor¹² var en motiverad utgift eller en del av detta slöseri är dock svårt att säga, eftersom SD-styret vägrade kommentera beslutet utifrån att det omfattades av sekretess.¹³

Men man kan ju gissa.

Snabbt och fel

Den svaga ekonomiska styrningen går alltså inte bara att skylla på yttre omständigheter. Det går igen i hela sättet på vilket regionen styrs.

11 <https://www.blt.se/nyheter/miljonrullning-for-regionens-hyrbilar-betalar-for-bilar-som-star-stilla/>

12 <https://www.kommersannons.se/Notice/QualificationNotice/2214?>

13 <https://www.sydosttran.se/nyheter/regionen-vill-hoja-sakerheten-koper-in-skyddsvastar-for-miljonbelopp/>

Ett exempel på hur ledarskapet drabbat både ekonomi och personal handlar om turerna runt onkologen. I januari lade det politiska styret fram ett förslag om att flytta onkologen i Karlskrona och dess verksamheter till den byggnad där mikrobiologin har sina lokaler i dag. Vilket skulle innebära att även den verksamheten tvingades flytta. Och det hela skulle ske mer eller mindre på en gång.

Det väckte enorm kritik. ”Vi är inte emot att onkologen ska få nya lokaler. Det handlar om att regionstyret kommit fram till ett förslag som har en orealistisk tidsplan. De har heller inte haft någon dialog med verksamheten”, sa Magnus Johansson (S), andra vice ordförande för hälso- och sjukvårdsnämnden.¹⁴

Den berörda personalen var betydligt mindre diplomatisk. ”Som tidigare fackligt aktiv, verksamhetschef, chefläkare och sjukhuschef samt läkare i Region Blekinge sedan 1984 blir jag bestört över att se ansvariga politiker ta ett så förhastat beslut utan konsekvens- och riskbedömning i samverkan med berörda parter” sa till exempel smittskyddsläkare Bengt Wittesjö.

Till slut backade styret från planerna.¹⁵ Men det hela måste ses som ett exempel på en politisk kultur där det handlar om att fatta snabba beslut, tuta och köra, och där dialog med personalen ses som någon typ av svaghet.

Dubbelprat om byråkrati och administration

I november 2025 framkom att Blekinges dåvarande regiondirektör skulle avgå efter en kortare tid på jobbet. Han hade då kommit överens med regionstyrelsens Sverigedemokratiska ordförande om ett avgångsvederlag värt 3 miljoner kronor.

Det var inte första gången en högre chef, trots regionens urusla ekonomi, köptes ut. Oppositionspolitikern Christina Mattisson kommenterade i Sydöstran (25/11 2025): ”Alla undrar vad det är som händer. Återigen fortsätter de sin utköpskarusell. Jag tror att detta är tredje eller fjärde direktören som blir utköpt eller får avgångsvederlag, och det är Blekinges skattebetalare som får betala för det.”

Och det var heller inte sista gången SD-styret skulle få kritik för sitt sätt att hantera de högre cheferna. Några månader senare, i december, fastanställdes tre toppchefer, inklusive regiondirektörens ersättare, i regionens

¹⁴ <https://www.sydosttran.se/nyheter/skarp-kritik-mot-flytt-av-onkologen-orealistisk/>

¹⁵ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/kritiserad-flytt-stopas-oklart-var-onkologiska-verksamheten-hamnar>

ledning utan föregående rekryteringsprocess. En av dem hade partipolitisk bakgrund i Moderaterna.

Även detta väckte omfattande kritik, på samma sätt som liknande affärer gjort det på den nationella nivån. Men här skedde det utan att det politiska styret backade.

Den centrala bakgrunden här är att detta inte tycks vara olycksfall i arbetet. Regionens högsta politiker, från Sverigedemokraterna, har utan att nämna namn öppet sagt i en fullmäktigedebatt att han ser framför sig ett behov av att köpa ut "problematiska chefer" samt nämnt siffran 10 miljoner.

Vad vi ser tycks alltså snarare vara ett exempel på någon form av ledarskapsfilosofi. Man talar inte öppet i fullmäktige om att sparka chefer om man inte vill skrämma upp en förvaltning. Och när man sedan rundar gängse rekryteringsförfaranden blir det också ett sätt att visa vem som bestämmer.

Men den typen av ledarskap får konsekvenser. SD har återkommande talat om behovet av att minska administration och byråkrati. I praktiken har resultaten varit begränsade. Samtidigt som verksamheten pressats av sparkrav har nya toppositioner skapats och uppmärksammade chefsrekryteringar alltså genomförts utan öppna ansökningsförfaranden.

Vad vill SD egentligen – exemplet med tolkarna

Till slut avslag kammarrätten och frågan var avgjord. Det blev inga tolkavgifter i region Blekinges sjukvård. Men det var inte för att den styrande majoriteten inte ville.

I början av 2024 fattade SD med stöd av M och KD ett beslut om att införa tolkavgifter inom vården. Till skillnad från mycket annan av politiken som bedrivits under mandatperioden går här att se någon form av ideologisk botten. Sverigedemokraterna är i mycket ett enfrågeparti som handlar om motstånd mot invandring. Genom att införa avgifter som slår direkt mot de som inte behärskar det svenska språket lyckas de hitta en invandringspolitisk vinkel även på vården.

Det fanns två problem med just det här förslaget. Det visade sig vara djupt impopulärt, inte bara bland de direkt drabbade utan framför allt bland vårdpersonalen. Och, det var olagligt.

”Att patient och vårdpersonal förstår varandra är en förutsättning för korrekt, jämlik och säker sjukvård. Professionella tolkar är ett grundläggande arbetsredskap för att vi som läkare ska kunna ge rätt diagnos och behandling till patienter som kan otillräcklig svenska” skrev 190 läkare i Sydöstran efter att förslaget presenterats.¹⁶ Samtidigt som det också anmälades rättsligt.

Kritiken växte sedan. Bland annat yttrade sig Statens medicinetiska råd kritiskt.¹⁷ Och efter några turer var den juridiska frågan avgjord. SD:s förslag var inte förenligt med svensk lagstiftning.

Regionen fick backa.

Det här är särskilt intressant eftersom just tolkfrågan är en där det går att se en tydlig politisk vilja. De höjda avgifterna som blivit en konsekvens av styret är SD egentligen, om vi går till vad de säger utåt, emot. Deras oförmåga att ta tag i ekonomin tycks vara just oförmåga.

När det gäller en annars ideologiskt färgad fråga som synen på privatiseringar har de tillsammans med Moderaterna presenterat ambitiösa planer på omfattande inslag av privat vård, men i den mest kontroversiella frågan, när en vårdcentral skulle säljas till Kry, backade plötsligt hela majoriteten efter en omfattande kritik från personalen och det att M deklarerat att de ändå inte tänkte regera med SD en period till.

SD är alltså uppenbart beredda att föra traditionell högerpolitik när de politiska omständigheterna talar för det. Men vad som är kärnan skiner ändå fram i exemplet med tolkavgiften.

Det är vad SD egentligen står för. Även om de inte lyckas få igenom det.

16 <https://www.sydostran.se/nyheter/190-lakare-i-protest-mot-tolkavgifter-kan-utgora-hot-mot-liv-och-halsa/>

17 <https://www.sydostran.se/karlskrona/medicinsk-etiska-radet-domer-ut-tolkavgifterna-en-fraga-om-manskliga-rattigheter/>

Slutsatser: Det handlar om politisk kultur

På ett politiskt plan skedde det enskilt största misslyckande för SD-styret i Region Blekinge måndagen den 30 mars 2026. Det var då samarbetspartiet Moderaterna gjorde slut, och på en pressträff slog fast att de inte var intresserade att regera vidare med SD efter valet.

Det Moderaterna hänvisade till som gjorde fortsatt samarbete omöjligt var det Sverigedemokratiska ledarskapet. ”Vi ser det som mycket svårt att bilda ett styre med Sverigedemokraterna som det är i dag och det ledarskapet som finns där”, sa Anders Lund (M) till SvT.¹⁸

Det viktigaste och samtidigt mest svårfångade med just Sverigedemokraterna handlar om just detta. Den politiska kulturen, förhållningssättet, hur man behandlar personal, förvaltning, opposition och då även samarbetspartier.

Det finns flera sätt att illustrera det. Ett av de första beslut som fattades av SD-styret var att göra de regionstyrelsemöten som tidigare varit öppna, slutna. En tydlig signal som också uppfattades av både personal och andra politiker. Men också något SD efter att Moderaterna gett sitt nya besked backat på, och i stället försökt lägga skulden helt på det dåvarande samarbetspartiet Moderaterna (som i sin tur har slagit tillbaka från anklagelserna, och hävdat att det var ett i allra högsta grad gemensamt beslut).

Det är talande. Men det tycks gå djupare än till den typen av symbolpolitik och tjuvnyp.

¹⁸ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/moderaterna-i-region-blekinge-oppnar-upp-for-samarbete-med-socialdemokraterna?>

Något är fel i organisationskulturen i Region Blekinge, och även om SD-styret kanske inte går att göras direkt ansvariga för allt har de åtminstone förvärrat problem.

Det finns några väldigt tydliga illustrationer av detta.

Det mest omfattande exemplet är en arbetsmiljöundersökning bland regionens chefer som offentliggjordes i maj 2025. Även fritextsvaren riktar mycket hård kritik mot Region Blekinges ledning och styrning. Respondenter beskrev bland annat brister i ledarskap, kommunikation och arbetsmiljö. Detta kopplades också till politiken; någon hade skrivit som frisvar att ”Det allmänna kaos som råder i de politiska leden påverkar såväl arbetsmiljön som stoltheten för att jobba i Region Blekinge negativt.”

Och det har inte lugnat ner sig sedan dess. Debatten har fortsatt med öppen och anonym kritik mot chefer och politisk ledning. Dagens Medicin sammanfattade kritiken¹⁹ från anonyma chefer som att regionens högsta tjänstemän uppfattades som:

- inkompetenta
- frånvarande
- irrationella
- mobbande
- ointresserade av verksamheten

Ansaret på den politiska ledningen faller dubbelt. Dels tycks den ju själv vara en del av problemet. Dels möter den kritiken med tystnad.

I juni 2025 skriver den samlande oppositionen i Blekinge läns tidning: ”Finns det en tystnadskultur i Region Blekinge? Ja. När medarbetare känner sig tvingade att vara anonyma, och att till och med gå via advokater, då är det allvarliga signaler på att det inte står rätt till. När kritik underifrån bemöts med tystnad eller misstänkliggöranden är det ett tydligt tecken på att en arbetsplats mår dåligt. Det är ytterst allvarligt och ska utredas av arbetsgivaren – inte avfärdas för att signalerna är så kallat anonyma.”²⁰

Och de fortsätter:

”Beredningar inför beslut har i princip avskaffats helt. De politiska nämndernas roll har försvagats och Regionstyrelsens möten har ju varit

19 <https://www.dagensmedicin.se/arbetsliv/arbetsmiljo/forodande-kritik-mot-regionledningen-fran-anonyma-chefer/>

20 <https://www.bl.se/debatt/oppositionen-om-tystnadskultur-och-kaos-i-region-blekinge/>

stängda länge nu för både allmänhet och media. Mycket har reducerats till ett politiskt spel, sakfrågor trängs undan och människor ifrågasätts i stället för att mötas med respekt. Det minskar tilliten till politiken, det försvagar förtroendet för hela Region Blekinge, och urholkar demokratin.”

Och de får medhåll även från personalen. I en insändare i Sydöstran²¹ varnar vårdpersonal för en ”tystnadskultur” och skriver att personal får information via media i stället för internt, fackliga organisationer körs över och chefsrekryteringar sker utan tillräcklig förankring. De avslutar med en bön. ”Vår förhoppning står nu till de fackliga organisationerna. Må ni ha kraft och mod att stötta era medlemmar innan det är för sent.”

Relationen till de fackliga organisationerna tycks dock vara ytterligare en del av problemet. Under 2025 anklagade till exempel det SD-ledda politiska styret offentligt fackliga företrädare för att ha läckt uppgifter till media.²² Det är näppeligen ett tecken på ett fungerande samarbetsklimat.

En stor del av dessa konflikter handlar om chefer och arbetsmiljö. De har på ett mänskligt plan fått tragiska effekter, såsom sjukskrivningar. Så kallade ”visselblåsare” spelar roll, det vill säga personer som anonymt påtalar vad de uppfattar som missförhållanden.

Region Blekinge har också kritiserats från JO för hanteringen av just visselblåsarärenden. Ombudsmannen riktade 2025 kritik mot regionstyrelsen för att en visselblåsarrapport låg odiarieförd i nästan fyra månader.²³

JO skriver visserligen att ” Det går inte med stöd av utredningen att dra slutsatsen att regionstyrelsen medvetet har försökt vilseleda JO” (min understrykning), men fortsätter sedan med att slå fast att ”Regionstyrelsen har dock inte uppfyllt sina skyldigheter enligt regeringsformen att biträda JO i utredningen, något som JO ser allvarligt på. Regionstyrelsen kritiseras även för detta” och de konstaterar att ”[a]vslutningsvis uttalar JO att regionens hantering har medfört spekulationer om att den önskat dölja något i rapporten och att det finns en risk för förtroendeskada och kvarstående misstro.”

Det är nog det minsta man kan säga.

21 <https://www.sydosttran.se/insandare/vi-lever-i-en-tystnadskultur-i-region-blekinge>

22 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/regionstyrelsen-anklagar-facken-for-lackor?>

23 <https://www.jo.se/besluten/kritik-mot-regionstyrelsen-i-region-blekinge-for-att-ha-drojt-nastan-fyra-manader-med-att-diariefora-en-visselblasarrapport-aven-kritik-for-att-regionstyrelsen-inte-uppfyllt-sin-skyldighet-att-bitrad/>

Att kritik kommer från opposition, fackliga organisationer, och enskilda medarbetare som är missnöjda är nu en sak. Men i Blekinge fick alltså till slut de egna politiska allierade i M nog. Även de tröttnade på det Sverigedemokratiska ledarskapet.

Det säger någonting.

Vad händer när SD får faktisk makt?

Blekinge visar vad som händer när ett parti som byggt sin identitet på opposition och missnöje plötsligt får ansvar för samhällsbärande institutioner.

Konflikterna upphör inte när makten vinnns. De flyttar in i själva styrningen.

Regionstyrelsens sverigedemokratiska ordförande sätter själv omedvetet fingret på problemet när han i media säger att han inte "litar på regionstyrelsen".²⁴

Det är den sverigedemokratiska underdog-mentaliteten som talar.

SD:s retorik bygger ofta på föreställningen att samhällsproblemen enbart handlar om migration, politiska felprioriteringar, slöseri och svaga ledare. Att invändningar och kritik ska ses som fientliga handlingar.

Det är en sak när man är ett i grunden populistiskt missnöjesparti. Men Region Blekinge visar att verkligheten är mer komplicerad än så.

När partiet själv fick ansvar för sjukvården försvann inte konflikterna. Det gick inte att skylla allt på invandrarna. Underskotten fortsatte växa. Avgifterna höjdes. Sparkraven ökade. Samtidigt fördjupades konflikterna mellan politiker, tjänstemän och verksamhet.

Det handlar ytterst om något större än Blekinge. För om ett parti har svårt att hantera styrningen av en region med 160 000 invånare väcks rimligen frågor om hur samma parti skulle hantera ett ännu större ansvar över staten och välfärden. Region Blekinge är därför inte bara en regional berättelse. Det är ett politiskt förhandsbesked.

24 <https://www.sverigesradio.se/artikel/nurhadi-sd-litar-inte-pa-regionstyrelsen-folk-pratar-bredvid>

Tankesmedjan Tiden vill
stimulera progressiv debatt kring de
avgörande utmaningar som samhället står inför:
klimatomställning, trygghet i förändring och
minskad jämlikhet.

Tankesmedjan Tiden vill visa att det är möjligt att driva
progressiv politik i en tid som är både globaliserad och lokal.
Vi vill visa att en sådan politik varken behöver vara dogmatisk,
låst vid sin historia eller ett resultat av kortsiktiga
kampanjstrategier och triangulering.

Vi deltar i den politiska debatten,
analyserar samhällsproblem, tar fram rapporter
med reformförslag och ordnar seminarier.

Tankesmedjan Tiden ger även ut
den socialdemokratiska
idétidskriften Tiden.